PROF. DR.

MEHMET ÇELİK

Cumhuriyetin Tozlu Sayfaları

Sıradışı Tarih

Birileri tarihi şahsiyetleri kutsuyor, birileri aşağlıyor.

Hayat

Cumhuriyetin Tozlu Sayfaları

© 2015, Hayat Yayıncılık, İletişim, Yapım, Eğitim Hizmetleri ve Tic. Ltd. Şti.
Tüm yayın hakları anlaşmalı olarak Hayat Yayınları'na aittir.
Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir; izinsiz çoğaltılamaz, basılamaz.
ISBN: 978-605-151-159-7
Sertifika No: 12451

Hayat Yayınları : 566
Tarih : 14
Kitabın Adı : Cumhuriyetin Tozlu Sayfaları
Yazarı : Prof. Dr. Mehmet Çelik
Yayın Editörü : Erol Şahnacı
Kapak Tasarımı : Ahmet Turan Öztürk
İç Tasarım : Aydın Altuntaş
Baskı Yeri & Tarihi : İstanbul, 2015
Baskı & Cilt : Alioğlu Matbaacılık
Orta Mahallesi Fatin Rüştü Sokak
No: 1-3/A Bayrampaşa / İSTANBUL
Tel: (0212) 612 95 59 Fax: (0212) 613 09 83
Sertifika No: 11946

Hayat Yayın Grubu
Nişancı Mahallesi Davutağa Caddesi No: 26/1
34050 Eyüp - İstanbul
el: 0212 613 11 00 GSM: 0530 290 99 78 Faks: 0212 613 11 55
www.hayatyayinlari.com - hayat@hayatyayinlari.com
twitter.com/hayatyayinlari - facebook.com/hayatyayinlari

Cumhuriyetin Tozlu Sayfaları

PROF. DR.
MEHMET ÇELİK

Hayat

Prof. Dr. Mehmet Çelik

Prof. Dr. Mehmet Çelik, 1954 yılında Elazığ'da doğdu. İlk ve orta öğretimini kendi memleketinde, yüksek öğrenimini Erzurum Atatürk Üniversitesi Edebiyat (Türk Dili) ve İlahiyat (İslâm Felsefesi) fakültelerinde tamamlandı.

1980 yılında akademik hayata başlayan Çelik, 1982-1987 yılları arasında Mor Gabriel Manastırı'nda Süryani Kilisesi, Süryani Dili ve Hristiyan İlahiyatı alanında akademik çalışmalarda bulundu.

Ortağçağ İslâm ve Roma-Bizans uzmanı olan Prof. Dr. Mehmet Çelik, özellikle Süryaniler, Nasturiler-Keldaniler, Ermeniler ve Fener Rum Patrikliği üzerindeki çalışmalarıyla tanınmaktadır.

Yayınlanmış 13 akademik kitaba ve 100'ün üzerinde bilimsel makaleye imza atan Prof. Dr. Mehmet Çelik, son yıllarda çeşitli gazete ve dergilerde yayınlanan sosyo-politik yazı ve röportajlarıyla, yurtiçi ve yurtdışında verdiği konferanslarla, ÜlkeTV 'deki "Sıradışı" programıyla kamuoyunda ilgiyle takip edilmektedir.

İÇİNDEKİLER

Önsöz..... 11

Böyle Bir Çalışmaya Neden İhtiyaç Duyuldu? 15

1. Tarihin Çöplüğünde Gezinirken.....17
2. Tarihe Bakarken Gözlerimize Takılan Dinî, Etnik, İdeolojik Gözlükler 18
3. Kronoloji Hafızlığı, Tarihçilik Değildir 24
4. Hedef, okuyucunun teknik bilgiye boğulmadan fotoğrafın tamamını, çıplak bir gözle görmesini sağlamak 27
5. Okuyucunun, resmin tamamını görebilmesi açısından tercih edilen anlatım tarzı ve üslup meselesi.....29
6. Araştırma Konumuzun Sınırları.....34

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN KURULUŞU VE MEŞRUTÎ DİKTATÖRLÜK SİSTEMİNİN İNŞASI

I. CHF'NİN SİYASAL YÖNETİM VE MİLLİ İRADE KODLARININ TARİHÎ DAMARLARI.....50

1. Sorunlar Girdabından Kurtuluş Arayışları: Rotanın Batı'ya Çevrilmesi.....52
2. Jön Türkler ve Milli İradeye Dayalı Siyasal Sistem Hayalleri 56
3. İttihatçılar ve Milli İrade Kılıfıyla Meşrutî Diktatörlüğün Hayata Geçirilişi 75

II. CUMHURİYET'İN İLANI VE GAZİ PAŞA'NIN REİS-İ CUMHUR OLUŞU 80

1. Milli Mücadeleyi Başarıya Ulaştıran Gazi Meclis'in İstikbaldeki Projeler İçin Ayak Bağı Olarak Görülmesi..... 81

2. Gazi Meclis'in Feshi ve Kız Gibi Meclis Tabir Edilen II. Meclis'in Teşekkülü 84
3. Cumhuriyet'in İlanı ve Gazi Paşa'nın Reis-İ Cumhur Seçilmesi.....87
III. GAZİ PAŞA'NIN HEDEFİ: DİKENSİZ GÜL BAHÇESİ 94
1. Gazi Paşa'nın Egosu.....95
2. Gazi Paşa ile Milli Mücadelenin A-Kadrosunun Karşı Karşıya Gelmesi 97
3. İzmir Suikasti Tezgâhı ve Milli Mücadelenin A-Kadrosunun Tasfiyesi..... 111

DİKENSİZ GÜL BAHÇESİ VE ATATÜRK KÜLTÜ'NÜN İNŞASI

I. DİKENSİZ GÜL BAHÇESİNE SİVİL GÖRÜNTÜ VERME MAKYAJI 131
II. ATATÜRK KÜLTÜ'NÜN İNŞASI FAALİYETLERİ...138
1. Yasal Zeminin Oluşturulması 143
2. Ordu ve Tüm Güvenlik Güçlerinin Bu Kültü Koruma ve Geliştirme İle Görevlendirilmesi 154
III. ATATÜRK KÜLTÜ'NÜN HALKA BENİMSETTİRLMESİ FAALİYETLERİ 161
1. Sansür Yoluyla Medyanın Kontrol Altına Alınması ve Yönlendirilmesi..... 161
2. Harf Devrimiyle Halkın, İslâm Dünyası ve Tarihsel Kültürüyle Bağlarının Koparılması..... 192
3. Eğitim-Öğretim Yoluyla Bu Külte Uygun Nesiller Yetiştirme Düşüncesi 208
4. Edebiyat Yoluyla Geniş Halk Kitleleri Üzerinde Bu Kült Algısını Pekiştirme Çalışmaları..... 220
5. Geniş Halk Kitleleri Üzerinde Bu Kült Algısını Görsellerle Pekiştirme Çalışmaları 228

6. Kürt ve Alevilerin Külte Sopayla İtaat Ettirilmesi 237
7. Millî Bayramlar ve Kurtuluş Günleri Törenleri İle Bu Kültün Güçlendirilmesi..... 257
8. Yurtiçi Gezileri ve Törenler İle Kültün Canlı Tutulması 268

KEMÂL'İN ÜLKESİ

I. KIZ GİBİ MECLİS DE ARTIK GAZİ PAŞA'YI KESMİYORDU..... 285
1. Gazi Paşa'nın Milletvekili Olacakların Tespit ve Tayin Yetkisini Şahsında Toplaması..... 285
2. Kemâl'in Ülkesinde Bulunmayan İki Şey: Öküz ve Tohum 288
II. BATIYA KARŞI ÇAKMA DEMOKRATİK GÖRÜNTÜ VERME NUMARASI 293
1. İkinci Kâhya Fethi'ye Muvazaa Partisi, Serbest Cumhuriyet Fırkası'nın Kurdurulması..... 293
2. Gazi Paşa'nın Egosu, Çakma Demokratik Görüntü Numarasına Ancak 98 Gün Dayanabildi 297
3. Gazi Paşa'nın Emriyle Kurulan Serbest Cumhuriyet Fırkası'nın Yine Gazi Paşa'nın Emriyle Feshedilmesi. 301
III. YOKLUK VE YOKSULLUK İNTİFADASININ SOPAYLA TEDİP VE TERBİYESİ 303
1. Devletin Vatandaşına Mobing Uygulama Aracı: Menemen Provakasyonu 303
2. Provakasyonun Mahkeme Safahatı 320
IV. 1931 SEÇİMLERİNE GİDERKEN GAZİ PAŞA'NIN "YENİ ÇAKMA DEMOKRATİK GÖRÜNTÜ VERME" ARAYIŞ VE TAKTİKLERİ..... 329
1. Gazi Paşa'nın, Siyasal Alanda "Tapulu Arazime Gecekondu Kondurtmam!" Tavrı..... 329

2. Yeni Çakma Demokratik Görüntü Aleti: Gazi Paşa'nın Bağımsız Adayları 342
3. Gazi Paşa'nın Hayal Kırıklığı 348

SON VİRAJ VE KAÇINILMAZ SON

I. SİVİL TOPLUM KURULUŞLARININ KAPATILMASI .. 357
1. Türk Ocaklarının Kapatılması 357
2. Mason Localarının Kapatılması 362
3. Türk Kadınlar Birliği'nin Kapatılması 365
II. 1935 SEÇİMLERİ VE GAZİ PAŞA'NIN BATIYA YENİ ÇAKMA DEMOKRATİK GÖRÜNTÜ VERME ARAYIŞLARI 370
1. Kadınlara Meclis Kapısının Açılması 370
2. Azınlıklara Kontenjan Tanınması 372
III. KURTARICI KÜLTE PARALEL YAPI'NIN ORTAYA ÇIKMASI VE SON VİRAJDAKİ GELİŞMELER 380
1. Ebedî Şef'e Karşı Millî Şef'in Ayak Sesleri 382
2. Karşılıklı Restleşmelerin Sahne Alışı 384
3. İplerin Kopuşu: I. Kâhya'nın Tasfiyesi 386
IV. MUKADDER SON VE I. KÂHYA'NIN MİLLÎ ŞEFLİĞE TERFİİ 388
1. Gazi Paşa'nın I. Kâhya'yı Öldürtme Şayiasının Ortamı Germesi 388
2. Gazi Paşa'nın Ölümü ve Bir Devrin Kapanışı 395

MİLLİ ŞEF DÖNEMİ

I. MİLLİ ŞEF'İN BATIYA ÇAKMA DEMOKRATİK GÖRÜNTÜ VERME ÇABALARI 399
1. Millî Şef'in, Gazi Paşa'nın Tetikçilerini Siyasetten Tasfiyesi 399
2. Millî Şef'in Meclis'te Müstakil Grup Tiyatrosu 401

3. Çok Partili Döneme Geçiş Öncesi Millî Şef'in Son Demokratik Görünümlü Valsı 406
II. İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI SONRASI VE MİLLİ ŞEFİN HAYALLERİ 410
1. Hitler Hayranlığının Türkiye'yi İstila Etmesi 411
2. Rüzgarın Ters Dönmesi ve Millî Şef'in Panik-Atak Hastalığının Depreşmesi 413
3. Millî Şef'in Teslim Olan Almanya ve Japonya'ya Savaş Açma Kurnazlığı 414
III. RUS AYISININ TEHDİTLERİ VE MİLLÎ ŞEF'İN ROTAYI BATI LİMANINA KIRMASI 419
1. ABD'nin Ortadoğu'da Yeni Bir Karakol İnşasının Ön Hazırlığı 421
2. ABD'nin Baskısıyla Millî Şef'in Çok Partili Sisteme Geçişe Razı Olması 423
IV. BEYAZ İHTİLAL VE ŞEFLİĞİN TARİHİN KARANLIKLARINA GÖMÜLMESİ 425
1. Jandarma Dipçiği Altında ve Gözetiminde İlk Tek Dereceli Seçim: Açık Oy-Gizli Sayım Tiyatrosu 426
2. 1950 Seçimleri-Beyaz İhtilâl: Gizli Oy, Açık Sayım 429
3. Milletin Acı Şamarı ve Bir Devrin Kapanışı 448

Teşekkür

Kitabın yayına hazırlanmasında yaptıkları katkılardan dolayı asistanlarım Dr. Hasan Akyol ve Muhittin Çeken'e teşekkür ederim.

ÖNSÖZ

Bu kitabın Giriş kısmını okumadan, lütfen ama lütfen bu kitabı okumaya kalkmayınız!

Prof. Dr. Mehmet ÇELİK

GİRİŞ

BÖYLE BİR ÇALIŞMAYA NEDEN İHTİYAÇ DUYULDU?

Çocukluğum, oyun hasretiyle geçti. Akranlarım sabahtan-akşama sokakta oynarken, ben evin uşağı ve garsonu idim. Babam din adamıydı ve çok geniş bir çevresi vardı. Gündüzleri mahalleden ve şehir merkezinden babamı sohbet maksadıyla ziyarete gelenler eksik olmazdı; akşamları da ilçe ve köylerden şehre gelenler, yatılı olarak bize gelirlerdi. O dönemde köylüler özellikle fakirdiler, otel ve lokanta kültürleri de yoktu. Çoğu yol-yordam da bilmezlerdi. Babamın görev yaptığı camiyi sorar, akşam namazında o camiye gelir, namaz sonrası babamla tanışır ve arkasına düşüp eve gelirlerdi. Babam bunların hiçbirisini tanımadığı gibi, gelenler de çoğunlukla birbirlerini tanımazlardı.

Evimiz otel ve lokanta karışımı bir yerdi… Annem hizmetçi ve aşçı, ben de uşak ve garsondum. Yataklarımız bile misafirlere verilirdi, yılda 5-10 gece ancak yatağımız bize nasip olurdu, minderler üzerinde bir köşede büzülür, öyle geceyi geçirirdik.

Babamın mütavazı memur maaşıyla, ancak bu misafirleri ağırlayabilirdik.

Neyse, esas konuya gelelim. Bu gelen misafirlerle ve özellikle gündüzleri çevre mahalle ve şehirden sohbet için gelenlere de, hizmet işini ben görür, çay, su… garsonluğu yapardım ve odada hep onlarla beraber olurdum…

Sohbetler üç ana konu etrafında cereyan ederdi: Din, siyaset ve yakın tarih…

Özellikle yakın tarih üzerindeki sohbetler hem heyecanlı olur, hem de duygu yüklü. Bu dönemle ilgili anlatılan anekdotlar, kulaktan duyma olaylar, hem çok dikkatimi çeker, hem de tarihe olan merakımı arttırırdı. Bu nedenle, henüz ilkokuldayken tarih kitaplarıyla tanıştım. Elime geçen her şeyi okurdum. Evimizdeki sohbetlerde anlatılanlarla, birçok kitapta yer alan bilgiler çelişiyordu. Bu nedenle analiz gen'im çok erken gelişmeye başladı. Ortaokul sıralarında tarih derslerinde hocalarla tartışmaya başladım. Öyle hocalar olurdu ki, bir konuyu anlatırken, gözünü benden ayıramazlardı. Hem bilgimden, hem de cesaret ve dilimden tırsarlardı. Lise'de iken hocanın biri yazılı sınavlarının sorularını bana sordururdu… Yazılı kağıdım ise okunmaz, direkt üzerine 10 (o zaman 10'luk sistem vardı) yazılırdı. Lafı uzatmamak için Rıza Nur'un *Hayat ve Hatıratım*'ını, ilkokul 5. sınıfta okuduğumu söylemekle yetineyim.

Üniversiteye başladığımda, tarih hususunda bir karara vardım: Bir olayın teknik bilgileriyle zihnimi doldurmayacağım. O teknik bilgiler lazım olduğunda, açar bir kaynaktan bakarım. Daha çok olayın nedenlerini, sonuçlarını, olayı hazırlayan ortam ve şartları, olayın sonucunun menfî-müsbet etkilerini öğrenmeye, o konuda kafa yormaya başladım. Örneğin Küçük Kaynarca Antlaşması'nın maddelerini hiçbir zaman ezberlemedim, bugün de ezberimde değil. Sınav sorusu olarak bugün de önüme konsa, sıfır çekerim. Ama Küçük Kaynarca Antlaşması'nın sebep-sonuç, getirdikleri-götürdükleri üzerinde saatlerce irticalen konuşabilir ve sayfalarca yazabilirim.

1. Tarihin Çöplüğünde Gezinirken

Bu anlayışım, beni daha üniversite sıralarında iken kronolojik tarihten uzaklaştırdı, Tarih Felsefesine yöneltti. Kısa bir süre sonra, Tarih Felsefesi perspektifinde, bir olayı sağlıklı anlamak ve değerlendirebilmek için, başta kronolojik teknik bilgiler olmak üzere, kuru tarih bilgisinin yetmediğini anladım. Nihayetinde her olay, belirli bir tarihî ortamda vuku bulmuştu. O tarihî ortamın her renginin tonunu içinde barındırıyordu.

Bu nedenle olayın vuku bulduğu tarihî ortamın dinî yapısını, fikrî yapısını, iktisadî yapısını, sosyo-psikolojik ve sosyolojik yapısını bilmek gerekiyordu. Bu nedenle başta İlahiyat olmak üzere, o coğrafyanın kutsal metinlerini, Edebiyatını, Felsefesini, Sosyolojisini, Psikolojisini, Dinler Tarihini, İktisat Tarihini, Sanat Tarihini, Arkeolojisini… okumak gerektiğini, ancak ondan sonra tarihî olayı sağlıklı anlayabileceğimi anladım.

Buna ilaveten olayı aktaran yazarların; eğer dönemin yazarıysa, dinî, etnik, ideolojik, fikrî yapısını bilmek gerektiğini, değilse kullandığı kaynakların yazarlarının bu saydığım konulardaki özelliklerini bilmenin şart olduğunu anladım.

Böylece kaynak kritiği (İç inkiyad-Dış inkiyad)'nin ne kadar önemli olduğunu, bu kaynaklarda yazılı olanlara Kur'an ayeti gibi yaklaşılmamasının olayı sağlıklı anlayabilmek için ne kadar lüzumlu olduğunu anladım.

Bütün bunlar bana, tarihçinin önündeki en büyük tuzağın ne olduğunu gösterdi: Resmî Belgeler!..

Evet, tarihî olayı ters-yüz eden, tarihçiyi; bir yalanı, bir nesilden diğer nesle aktaran bir köprü haline getiren, resmî belgelerdir, bunu anladım.

Televizyonlarda, panellerde, konferanslarda, sempozyumlarda bunların örneklerine çokça rastlanır: Elindeki belgeyi sallayarak *"ben belgesiz konuşmam, işte söylediklerimin belgesi!.."* babalanmalarının 40 yıllık meslek hayatımda binlerce örneğine rastladım.

Zavallı tarihçi, zokayı yuttuğunun bile farkında değil garibanım!..

Bir tarihî olayın iki cephesinin olduğunu düşünemiyor bile, beyninin o kısmı meslek hayatı boyunca hep zırhlı bir duvarla kaplanmış, bunu fehmedemiyor, bu zırhlı duvarı yok etmeyi aklının ucundan bile geçiremiyor.

Bir tarihî olayın iki cephesinin olduğunu söylemiştim: Galipler Cephesi, Mağluplar Cephesi…

Galipler, mağlupların ağzına bandı vurur ve toprağın derinliklerine gömerler. Zavallıların ne sesleri, ne iniltileri, ne de feryatları duyulur.

Bunun karşısında, o tarihî olayın belgelerini ise Galipler hazırlar ve tarih denen deryanın arşivine gönderirler… Tarihçi'ye de *"bu olay böyle oldu, al bunu böylece gelecek nesillere aktar!.."* denir.

Tarihçi böylece, Nakliyeci olur… Tarihçiler de, *"Nakliyeciler Birliği'ni"* oluşturmuş olurlar. Tarih çöplüğünde en çok malzeme taşıyan *Nakliyeci Tarihçi* de, en büyük ve şöhretli Tarihçi olur: *Hocaların hocası, duayen*…vs. gibi sıfatlar da bu nakliyecinin onur ünvanları olur.

2. Tarihe Bakarken Gözlerimize Takılan Dinî, Etnik, İdeolojik Gözlükler

Toplum da gerek eğitim kanalıyla ve gerekse bu Nakliyeci Tarihçi esnafının yazdıklarını-çizdiklerini okuyarak, bir *"tari-*

he bakış gözlüğü" edinir. Farklı nakliyecilerden farklı kitaplar okuyanlar, toplumda farklı kamplaşmalara sebep ve malzeme olurlar. Hele hele bu gözlüklerin camlarına biraz ideoloji, inanç v.s. rengi de katılırsa, bu kamplaşmalarda tarih üzerinden kavgalar da kaçınılmaz olur:

Sarı camlı gözlük kampları tüm olayları sarı,

Mavi camlı gözlük kampları tüm olayları mavi,

Siyah camlı gözlük kampları tüm olayları siyah… olarak görürler.

Bir de bu gözlüklü kitleler, kendilerine ait algılarını da tarihe giydirirlerse, militan ideolojik tarih cengaverlerinin önünde durmaya, farklı bir laf etmeye imkan kalmaz!..

Bu gözlükçü-nakliyeci esnafının oluşturduğu tarih kamplarının militanları, aynı olayı çıplak bir gözle görmek isteyenleri *vatan haini* ve *düşman* olarak görür ve gereğini yaparlar. Gereğini yaparlar derken, öldürmezler ama, itibar ve şahsiyetlerine her cepheden yaptıkları hücumlarla, kitleler gözünde ölümden beter duruma sokarlar.

Bu gözlüklü bakışın algısı hem eğitime hem de sokağa etki eder ve oralarda da bu sakat algının yerleşmesine sebep olur. Kimse bu algıyı analiz etme zahmetine katlanmaz, hatta aklına bile getirmez.

Örneğin 1970-2000 yılları arasında Türk Sinemasının çektiği *Malkoçoğlu, Fatih'in Fedaisi, Kara Murad, Karaoğlan…* gibi tarihî filmlere bir bakın; *Sinema tekniği açısından değil, tarih* algısı açısından bir örnek üzerinden konuyu kısaca irdeleyelim: Malkoçoğlu, Padişah'a yakın bir kahramandır. Yakışıklıdır, yüreklidir, adaletlidir, zekidir, hakkın ve haklının dostu, haksızlığın ve haksızın amansız düşmanıdır. Bütün bu özelliklerin yanında bir

de romantik, pırlanta gibi bir yüreği vardır. Baş düşmanı ise ya Bizans İmparatoru, ya Sırp Voyvodası… dır. Bu Voyvoda ve eşi, melun tabiatlı, suratsız, çirkin tiplerdir. Her taraflarından pislik akmaktadır. 40 gündür yemek yememiş, açlıktan kıvranan birinin önüne, kuş sütünün eksik olmadığı mükellef bir sofra kurun, bunların suratlarını gören adamın iştahı kesilir, bir lokma bile boğazından geçmez!..

Bu mel'un çiftin, her ne hikmetse bir de güzel mi, güzel… Dünya tatlısı, iyilik meleği bir kızları (prenses) vardır… Bu mel'un çiftten böyle bir çocuk nasıl peydah olur diye düşünen de olmaz!.. Bu melek, bizim Cüneyt'i gördüğü anda aşık olur hemen… Başka türlüsü düşünülemez bile!..

Lafı uzatmadan, tarih felsefesi açısından hemen bir soru sorayım: Neden bu yüzlerce tarihî filmimizde bir Ayşe'miz, bir Cüneyt'in vasıflarını taşıyan bir Şövalye'ye âşık olmaz?..

Sokaktaki gözlüğün feryadını duya gibiyim:

Olmaz!.. Olamaaaaazzzzzz!.. Olabileeemeeeeezzzzzzzz!..

Hayrola, neden?..

Nedeni yok!.. Daha doğrusu öyle görünüyor…

Çünkü nedeni var… Biraz deşince yavaş yavaş ağzından dökülmeye başlar: Kâfir!.. Bir Müslüman kız, nasıl kâfire âşık olabilir?.. tripleri…

Yani, *Din Gözlüğü*…

Başka gözlükler de vardır gerçi amma, bence ne demek istediğimi bu Din Gözlüğü izah etmeye yeter, gerisini de artık okuyucu düşünüp bulsun!..

Herkes hatırlayacaktır, yıllarca Türk televizyon kanallarında oynayan bir *Yabancı Damat* dizisi vardı. Dizinin kahramanı Niko (Yunanlı bir genç), sevgilisi ise bir Türk kızı idi. Dizi

yapımcıları yıllarca uğraştılar, Niko'yu öylesine sevdirdiler ki, adeta her Türk evinin çocuğu haline getirdiler. Buna rağmen, dizi izleyicisinin zihin altındaki o gözlük (dinî-millî) bariyerini yıkamadılar, en sonunda Niko'yu sünnet ettirmek zorunda kaldılar, bu safhadan sonra ancak evlilik gerçekleşebildi…

Bakınız, sokaktaki cahil adamın bile bir tarih gözlüğü var!..

Okullusuna gelince, bu algı daha felaket bir hal alır. Ne de olsa, kronolojik ve teknik bilgi de vardır bu tarih algısının oluşmasında.

Örneğin; 1402'de Yıldırım Bayezid ile Timur arasındaki *Ankara Savaşı*.

Tarih kitaplarımız, Timur'un Osmanlı topraklarına (Anadolu) girdiğini, o sırada Yıldırım'ın İstanbul'u kuşattığını, Yıldırım'ın Timur'un Anadolu'ya girdiğini haber alır almaz, İstanbul kuşatmasını kaldırıp, ordusuyla Anadolu'ya hareket ettiğini, Ankara'da Çubuk Ovası'nda Timur'u hazırlıksız kıstırdığını, istese birkaç saat içinde Timur'u ve ordusunu târ u mâr edebileceğini, ancak bunu karakter ve şahsiyetine sığdıramadığını (erkekliğe b...k sürmeme tripleri yani), kendisine ordusunu savaşa hazırlayabilmesi için iki gün süre verdiğini, savaş başlayınca Yıldırım'ın üstünlüğü ele geçirdiğini, ancak Timur'un Yıldırım'ın ordusunda bulunan bazı Türkmen boylarını ayarttığını (kancıklık tripleri…), yetmedi, Yıldırım'ın falanca oğlunun, falanca vezirinin, fişmekanca komutanının askerlerini alarak savaş alanını terk ettiklerini (ihanet tirpleri…), tek başına kalan Yıldırım'ın gece yarısına kadar Çubuk Ovası'nda savaştığını; o gün elinde dokuz kılıcın kırıldığını, altında yedi atın çatladığını, gece yarısından sonra, Timur'un ordusunun oluşturduğu çemberi kahramanca yardığını (Malkoçoğlu'nun stratejik geri çekilme tripleri…), Çubuk Ovası'nda

at sürdüğünü, Timur'un süvarilerinin ancak kementlerle bu aslan parçasını etkisiz hale getirdiklerini… yazarlar.

Kısaca özeti budur…

Hadiseyi böyle anlatma sonucunda, Türkiye'de olayla ilgili algı şöyle gelişmiştir:

77 milyon nüfusu olan Türkiye'de herkesin gönlü Yıldırım'dan yanadır. Bir tek kişi Timur'u sevmez, hatta herkes nefret eder O'ndan.

Dönemin tarihçisi (Aşık Paşa) olayı yazarken, "bu kelp" (köpek) diye ilk cümlesine başlarsa,

Cumhuriyet dönemi ders kitapları Timur'dan bahsederken *"Timur leng, Aksak Timur, Topal Timur"* gibi tabirlerle kendisini anarlarsa, ne beklenir ki!..

Hiç kimsenin aklına şu tespit ve sorular gelmez:

Yıldırım Türk, ama Timur da Türk.

Yıldırım Müslüman, ama Timur da Müslüman (hatta Yıldırım'a nazaran daha dindar)

Peki, Timur'un daha iyi bir asker, ordusu daha güçlü, kendisi daha iyi bir kurmay ve taktisyen… gibi gibi şeyler neden akla gelmez ve savaşın neticesi bu realitelerin üstüne bina edilmez de, mağlubiyete kılıflar uydurulur?..

Bu soruların cevabı, işte o *gözlüklü tarih* anlayışıdır.

Alın size daima kuyruğu dik tutma anlayışına çarpıcı bir örnek:

İnebahtı'da donanmamız, Haçlı donanması karşısında büyük bir hezimete uğrar… Tarihçilerimiz günahı Allah'a yüklerler. (Fırtına çıktı… meselesi, merak edenler ilgili kitaplardan okusunlar) Meteoroloji bizi mahvetti… Çünkü bizi yenecek, daha anasından doğmadı tripleri…

Venedik elçisi, Osmanlı Sadrazamı'nı ziyarete gelir. Laf arasında bu savaşa imada bulunur.

Sadrazam kükrer: Siz İnebahtı'da donanmamızı yakmakla sakalımızı traş ettiniz. Traş edilen sakal daha gür çıkar. Halbuki biz sizden Kıbrıs'ı almakla, kolunuzu kestik. Kesilen kol ise, bir daha yerine gelmez!..

İşte, bu!..

Hocanın ses tonundan sıraların üstüne çıkan öğrenciler… ve her türlü hareket!..

Okuyucu da heyecandan, futbolcuların gol attıktan sonra yaptığı hareketi mutlaka yapar, ne de olsa Türk'üz!… Keyfi gıcırdır!

Bu kuyruğu dik tutma seansından sonra, genç nesillerin şuur altına devletimizin gücünü şırınga etmeye gelir.

Sadrazam, Kaptan-ı Derya'yı çağırır ve O'na derhal 400 parçalık yeni bir donanma hazırlamalarını ve ilkbaharda Akdeniz'e açılmalarını söyler.

Okuyucu bunun ne demek olduğunu iyi anlayabilsin diye, tarihçi Kaptan-ı Derya'ya konunun açıklanması için soru sorma görevini yükler:

Ama efendim, bu yılki bütçede bu iş için ayrılmış bir para yok… Ayrıca İlkbahara ne kaldı şunun şurasında… Zaman az, yetişmez!..

Devletin gücünü göstermek için, Sadrazamın önüne altıpas içinde top servis edilmiştir, kale de boştur. Sadrazam'a artık topa dokunmak kalmıştır… Ama şöyle abanarak vurmak, kale ağlarını parçalamak, tribündeki seyirciyi sevinçten çıldırtmak gerekmez mi?..

Tam da bu tripler!..

Sadrazam, Kaptan-ı Derya'nın bu gerekçelerine karşı kükrer:

Lala, Lala!.. Bu millet isterse o donanmanın halatlarını ibrişimden, yelkenlerini de atlastan yapar!.. Tiz başlayın!..

Breh, brehh, breehhh!..

Kim tutar seni, ey Türk çocuğu!..

Konuyu daha fazla uzatmamayım.

Tarihe renkli gözlüklerle bakma anlayışı ve istenilen algıyı yaratma düşüncesi, sadece bize has bir şey değildir.

Tüm dünyada, bu böyledir.

40 senelik meslek hayatımda binlerce konferans verdim, binlerce televizyon programı yaptım… 40 yıl boyunca bana sorulan sorularda vatandaş şu rezervi baştan kor: *Hocam, resmî tarihe göre değil, gerçek tarihe göre cevaplandır sorumu.*

3. Kronoloji Hafızlığı, Tarihçilik Değildir

Bizim vatandaşımız resmî tarih derken, yakın dönem, Osmanlı'nın son dönemi ile Cumhuriyet dönemini kasteder.

Halbuki bütün dünya tarihi, resmî tarihtir. İngilizlerin de, Almanların da, Fransızların da, Rusların da, Çinlilerin de… Emevilerin de, Abbasilerin de, Selçukluların da, Osmanlıların da… tarihî, resmî tarihtir.

Galiplerin dikte ettirdikleri, tarihtir.

Mağlupların söz sahibi olmadıkları, tarihtir.

Yeter mi sevgili okuyucu?

Bence yeter!..

Artık, böyle bir çalışmaya neden ihtiyaç duyuldu, sorusunun cevabına gelebiliriz.

Bizim *"tarih yazımı"* konusunu ele alırsak, okunması zor, anlaşılmayan, akılda tutulamayan bir bilgi yığını ile karşılaşırız.

Tarihimiz adeta bir *"muharebeler-muahedeler"* yani *savaşlar-antlaşmalar* çöplüğünü andırır.

Bu nedenle de hem sıkıcı, hem de ezbere dayandığı için, zor kabul edilir.

Binaenaleyh başta bu sebeple öğrencilerin büyük çoğunluğu tarih dersini sevmez. Kitaplardaki bilgileri lüzumsuz, hayat boyunca hiçbir işine yaramayacağını düşünür. Hatta bir kısmı tarihten nefret eder.

Hayatım boyunca tarihi seven insanlarla da karşılaştım tabi. Bunların tarihi sevmelerinin nedeni, tarih kitaplarında yer alan bilgiler değil, karşılaştıkları tarih öğretmenleri nedeniyledir. Bu insanlar tarihle ilgili bir konuda konuşmaya başladıklarında, söze tarihi kendilerine sevdiren öğretmenin adını mutlaka anarak başlarlar.

İsim, tarih, antlaşma maddeleri, isim, tarih, antlaşma maddeleri… Tarih bu mu? Elbet de değil… Bu olsa olsa kronolojinin teknik bilgisidir.

Yine çok insandan hepimiz şöyle sözler duymuşuzdur: *Lisede veya üniversitede bir tarih hocamız vardı… Lakabı Heredot idi. Adam tarihi yutmuş, yutmuş… O kadar ismi, o kadar tarihi, o antlaşma maddelerini nasıl ezberlemiş, nasıl unutmamış hayret ederdik… Hangi konuyu, olayı sorarsak soralım, hemen tarihleriyle, tüm detaylarıyla anlatırdı…*

Bu tipler tarihçi değil, kronoloji hafızıdırlar. Tarihi anlamazlar, yorumlayamazlar, dersler çıkaramazlar…

Tıpkı Kur'an hafızları gibi… Kur'an-ı Kerîm'in tamamını ezberlemiştir… Yanlışsız, eksiksiz hangi sureyi derseniz takılmadan okur, ama okuduğunu anlamaz!..

Kısaca, *Tarih, kronoloji değildir. Kronoloji tarihin teknik verilerini içerir.*

Tarihi anlamak için bir köyün 24 saatlik yaşantısını örnek alarak konuyu izah edelim.

Köylü sabah ezanıyla kalkar; namazını kılar, hayvanlarının bakımını yapar. Kahvaltısını eder, çocuklar okullarına, yetişkinler tarla-bahçe… gibi iş yerlerine gider. Gün boyu çalışır, akşam evlerine döner. Bu günlük çark içinde, sağlıkla ilgili problemleri vardır, hastaneye giderler. Düğünleri vardır, cenazeleri vardır… Kavgaları vardır. Karakolları, mahkemeleri, hapishaneleri vardır. Kısaca hayatın her safhasında, hayatın tüm gerçekleriyle yüzleşirler. O köyün tarihi, hayatın bu tüm gerçekleridir. Sadece kavga ve barışmalarını tarih yaparsanız, tatsız-tuzsuz bir şeyler ortaya çıkar…

Aynı bunun gibi, bir milletin tarihini de savaş ve antlaşmalarla sınırlarsanız, tatsız-tuzsuz bir şeyler ortaya çıkar ki, buna tarih demek mümkün değildir.

Biz tarihi, bilimsel çalışmada usul ilmi (metodoloji) açısından, kendi içinde böleriz: Siyasî tarih, askerî tarih, iktisat tarihi, kültür tarihi, dinler tarihi, sanat tarihi… Bu gereklidir. Bunlar tek başlarına tarihi temsil edemezler. Bunların her biri tarihin bir parçasıdır. Tarihçi bunları bilgi dağarcığında meczettikten sonra, birbirleriyle yoğurduktan sonra, ancak o toplumun, o medeniyet havzasının tarihini anlayabilir. Sadece bir parçasının teknik verilerini ve kronolojisini ezberlemekle, o toplumun, o medeniyet havzasının tarihinin, tarih felsefesinin, hayat tarzının, sosyo-kültürel hayatının kodlarını anlayamaz.

Yukarıda demiştik ki, resmî belgeler tarihçi için bir tuzaktır. Peki belgelere dayanmadan tarih yazılabilir mi? Elbette hayır!..

Belgesiz tarih olmaz!..

O zaman masal olur, hikaye olur, efsane olur…

Belge olmadan, tarih olmaz!..

Belge, yemeğin malzemesi demektir. Malzeme olmadan nasıl yemek yapılamazsa, belge olmadan da tarih yazılamaz!

Resmî belgeleri tarihçi için tuzak olarak değerlendirmemizin sebebi; yemek için toplanan otların içinde zehirli otlar olabileceğine, çürük malzeme, kötü malzemeye dikkat çekmektir. Bozulmuş bir etten, zehirli bir ottan yapılan yemek nasıl ki insanı zehirlerse; yanlış, eksik, uydurulmuş, çarpıtılmış bilgi ve belge de tarihçinin hazırladığı kitapta okuyucuyu zehirler. Bu nedenle tarihçinin her şeyden önce malzemenin sıhhatli ve sağlıklı olduğunu tespit etmesi gerekir. Malzemeyi değerlendirirken, bununla bir sonuca varırken, okuyucuyu ikaz etmesi lazımdır.

Neyse, bu konu oldukça uzundur. Daha fazla da uzatmak anlamsızdır. Maksadımız burada, bu kitap okunurken, okuyucunun dikkatini bir noktaya teksif etmek idi ki, bu yazılanlar yeterlidir sanırım.

Şimdi gelelim bu kitabın nasıl yazıldığına:

4. Hedef, okuyucunun teknik bilgiye boğulmadan fotoğrafın tamamını, çıplak bir gözle görmesini sağlamak.

Bir konu anlatılırken kullanılan teknik veriler ve belgeler, okuyucuda gözlük oluşturmaya sebep olur. Fotoğrafın tümünü görmesini engeller. Okuyucu, senarist ve yapımcının amaç ve hedefini aklına dahi getirmez, sahnedeki aktörlerin rollerine kendini kaptırır. Senaristin kurguladığı bu rollerin etki alanlarına beynini ve ruhunu teslim eder, sonunda da o rolleri icra eden aktörlerden kimini sever, kiminden nefret eder… Kendince, her biri hakkında menfi-müspet bir fikir sahibi olur ve tarihi olayı da bu aktörler üzerinden değerlendirir, yorumlar…

Örneğin Osmanlı İmparatorluğu'nun tasfiye sürecini ele alalım: Bu tasfiye sürecinin yapımcı ve senaristleri İngiltere ve Fransa idi. Niçin, neden ve nasıl bu tasfiyenin yapılacağını inceden inceye hesaplamış, planlamışlardı.

Ana hedef buydu: Tasfiye!..

Bu tasfiye nasıl yapılacaktı?

Bunun da yol ve yöntemleri de ana hatları açısından belirlenmişti; detayları ise, kervan yolda dizilir gerçeğine bırakılmıştı.

Hangi coğrafya nasıl bölünecek, burada hangi mahallî güç muhatap alınacak, bunların da hesapları yapılmıştı.

Bu tasfiye sonucunda oluşturulacak yeni devletler, uluslararası camiada siyaseten ve hukuken nasıl meşru bir zemine oturtulacak, bu da hesaplanmıştı.

Şimdi, fotoğrafı bu şekilde görmezsen, yapımcı ve senaristlerce her yerel coğrafyanın çeşitli roller yüklenen aktörlerine takılırsan, fotoğrafı sağlıklı anlayamazsın… Yunanlılar Ege Bölgemizi işgal ettiler, Gazi Paşa, "*Ordular, ilk hedefiniz Akdeniz'dir, ileri!*" komutuyla, dıgı dıgı, dıgı dıgı at koşturarak düşmanı denize dökersin!.. Bunu da tarih zannedersin!..

Yapımcı ve senaristin, İstanbul'u tüm Trakya ile beraber Yunanistan'a neden vermediğini, Doğu Anadolu'da bir Ermenistan, Ortadoğu'da bir Kürdistan neden kurdurmadıklarını bırak anlamayı, aklına bile getiremezsin!

Tabi Lozan'ı da bir imparatorluğun *tasfiye belgesi, defin ruhsatı* olarak hiçbir zaman göremez, Türkiye Cumhuriyeti'nin *bağımsızlık belgesi* olarak okursun!..

Nasıl diye hayretler içinde gözlerini fal taşı gibi açma, bu konuyu burada anlatmayacağım, bu kitabın insicamını bozmayalım sevgili okuyucu!

Bu nedenle bu çalışma yapılırken hedef bir konunun (Cumhuriyet) teknik detaylarını sıralayarak, kronoloji anlatmak değil. Hedef, okuyucuyu teknik bilgiye boğmadan, gözüne yeni bir gözlük takmadan aksine gözündeki gözlüğü çıkartarak, fotoğrafın tamamını çıplak gözle görmesini sağlamak!

5. Okuyucunun, resmin tamamını görebilmesi açısından tercih edilen anlatım tarzı ve üslup meselesi

Çalışmada, yer yer akademik bir dil kullanılsa da, ağırlıklı olarak bu dil kullanılmadı. Çalışma teknik bilgiye de boğulmadı. Zaten bu çalışmanın hedef kitlesi de akademik camia değil. Akademik alanda yaptığım çalışmalar, basılmış durumda ve akademik camiaca bunlar yakından bilinmekte ve değerlendirilmektedir.

Bu çalışmanın hedefi tabiri caizse, sokaktaki vatandaştır. Toplumun büyük çoğunluğudur. Bu kesim, teknik bilgi ve verilere boğulan kitapları okumadıkları gibi, akademik üslupla yazılanları da okumazlar; bu tür yayınlar hem onları sıkar, hem de okusalar da o teknik verilerin içinde boğulur ve okuduklarından da bir şey anlamazlar. Bu nedenle, çok ihtiyaç duyulmadığı sürece, teknik verilerden kaçınılmıştır. İhtiyaç duyulan yerlerde, sıkmayacak şekilde kullanılmıştır.

Çalışmada kullanılan üsluba gelince, bu da akademik bir üslup değildir. Samimi birkaç dostun, herhangi bir kaygı duymadan günlük ikili-üçlü sohbetlerde kullandıkları üsluptur. Hatta yer yer, günlük sohbetlerde bile kullanılması pek şık olmayan, argo kabul edilebilecek kelime ve deyimler de kullanılmıştır. Bu argo kelime ve deyimler, herhangi bir şahsa hakaret, aşağılama, itibarsızlaştırma… gibi bir gayey-

le kesinlikle kullanılmamıştır. Bu tür kelime ve deyimlerin kullanılmasından amaç, sokaktaki adamın günlük konuşmasıyla ona hitap etmek, onun şuur altını gıdıklamak, okuduğu şeyden zevk almasını sağlamak; yahu, bu adam Profesör olduğu halde aynı benim gibi konuşuyor düşüncesini onda doğurmak, böylece okuyucuyla bir irtibat bağı kurmak için, bu üslup tercih edilmiştir.

Bu üslup meselesinde, işin doğrusu takip ettiğim metottan rahatsız da değilim. Bunu, ana dilime hakimiyetim olarak kabul ediyorum. Bir konuyu, cami kürsüsünde farklı bir üslupla, ilkokul 5. Sınıf çocuklarına farklı bir üslupla, akademik bir sempozyumda farklı bir üslupla, Şırnak'ta bir kahvede farklı, Muğla'daki bir kahvede farklı bir üslupla anlatabiliyorum. Her yörenin, her sınıfın terminolojisine hakimim. Bir konuyu, bir konferans salonunda, ayakta anlatırken farklı, oturarak anlatırken farklı bir üslup, farklı bir ses tonu ve farklı jest ve mimikler eşliğinde anlatırım.

Bu nedenle, bazı önyargılı, ideolojik gözlüklü, dünya görüşleri farklı veya hasetlik duygusuyla bu yazılanları okurken, "üsluba bak yav, bir profesöre yakışıyor mu, kahve ağzıyla yazıyor, argo kelimeler kullanıyor…" gibi, tenkitlere karşı şerbetliyim… Bu kitabı zaten böyle düşünen zevât için yazmadım.

Muhatabım, Etrâk-ı bî idrâk diye yaftalanan, Bidon kafalı, karnını kaşıyan kıllı ayı diye aşağılanan, Anadolu tezgahında kumaşı dokunan, sıradan sokaktaki insanlardır. Bu insanların eğitimsizliği, fakirliği, itilmişliği-kakılmışlığı… benim içimde kabuk bağlamış bir yaradır. Onları seviyorum ve bu kabuk bağlamış yaraya merhem olmak istiyorum.

Bu kitapta yer alan şahısların hiçbirisi dostum da değil, düşmanım da değil… Mevki ve makamları ne olursa olsun,

kalbimde o insanlar için ne müsbet, ne de menfi bir duygu beslerim. Tek derdim, o insanların yaptıklarını, söylediklerini… kısaca fotoğrafın tamamını görmek ve okuyucuların gözlerine takılan yanıltıcı gözlükleri çıkarttırıp, çıplak gözle hadiseleri doğru değerlendirmelerine yardımcı olmak!

Bu nedenle bazı olayların okuyucu tarafından *"işin aslının, esasının doğru anlaşılması"* açısından, yer yer *kurgulara* da yer verilmiştir. Bu kurgulardan hareketle bu tarihî bir romandır demek de, sağlıklı bir yaklaşım değildir.

Bir kez daha hatırlatayım, bu çalışma; yakın tarihin olaylarının ve kahramanlarının yaptıklarının doğru anlaşılmasını sağlamak gayesiyle yapılmıştır. Bu bağlamda yer yer kurgularla, diyaloglarla bazı olayların izahında roman formatı kullanılmıştır. Bu kadar…

Resmî tarih anlayışı, toplumun hem tarihine şaşı bakmasına sebep olmuştur, hem de toplumu kamplara bölmüş, düşmanlık düzeyinde çatışmalar doğurmuştur. Örneğin toplumun kahir ekseriyeti Abdülhamid'e *Ulu Hakan* gözüyle bakarken, azınlık olan kesim ise *Kızıl Sultan* gözüyle bakmaktadır.

Yine kahir ekseriyet Osmanlı tarihini kutsarken, azınlık kesimi onu yerin dibine batırmaktadır.

İki kesimin de kendine göre argümanları vardır, tezlerini destekleyecek verileri vardır.

Hatta mesele öyle bir hal almıştır ki, bir tarafın olumlu baktığı bir konuya, karşı taraf hiçbir araştırma zahmetine katlanmadan, hemen karşı safta yer alır ve olumsuz bakar…

Hani bir anekdotta, Fuat Paşa'nın diplomasideki başarısının sırrı sorulduğunda, konuyu Rus Sefirine götürürüm. O ne derse, tersini yaparım, anlayışı…

Bu nedenle, bu konuda iki taraf da hatalıdır. İki taraf da ezberlerini *tabu* haline getirmişlerdir.

Bu işin mahzurlarını, son bir örnekle vurgulayalım geçelim: Mesela, Gazi Paşa… Sağ kulvarın önemli bir kısmı, bu konuya yüzeysel bakar; *Devleti rakı masasından idare eder, dine karşıydı… Diktatördü…*

Bu kadar!..

Sol kulvardakiler ise Gazi Paşa'yı *tabu* yapmışlardır. *Yaklaşma çısss!...*

Her şeyi o bilir, her şeyin en iyisini yapmıştır. Hiç hata yapmamıştır… Dünyaya O'nun gibisi gelmemiştir. Söyledikleri her şey, zaman ve mekan üstüdür; eskimez geçerliliğini kaybetmez, tıpkı kutsal metinler gibi kıyamete kadar bakidir, tartışılamaz, onlara aykırı bilimsel dahi olsa hiçbir tez ileri sürülemez!..

Haydi bakalım gel de bu iki kesime laf anlat!.. Bir kesim Gazi'yi *Deccal* yaptı, diğer kesim ise *Tanrı!..*

Nasıl yapacağız?..

Bir kesime, şu konuda Gazi Paşa haklıydı, şu yaptığı doğruydu… dediğinde, bir bakıyorsun suratı hemen düşüyor ve artık söylediklerini duymayan, sesinden bile rahatsız olan bir moda giriyor…

Diğerine, Gazi Paşa nihayetinde O da bir insandı, bir siyaset ve devlet adamıydı, askerdi… der demez, henüz ağzından Gazi Paşa aleyhine tek söz çıkmadan, hatta iması bile yokken, derhal gardını alır, bakışları ve suratının çizgileri değişir…

Ne dedik ulan!.. (Hah, gel de burada argo kullanma!.. İşte kitabta yer yer argo kelime ve deyim kullanmamın sebebi bu… Bu zırvalardan sonra Ulan! kelimesini kullanmayıp, akademik üslup derdine düşersen, ne yazarsan yaz, onun karşılığı olmaz! Onun tam karşılığı "Ulan!" hitabıdır. Onun yerine beş sayfa yazı yazsan, okuyucuda doğru algıyı oluşturmaz. O zırvalara en uygun cevap o Ulan'dır!)

Ne dedik, ne dedik de suratın *Çarşamba Pazarına* döndü haa!..

Tanrılık sıfatlarını görmezden gelip, beşerî sıfatlarla Gazi Paşa'yı anlatmaya başladık!..

Tabu'suna hakaret ettik, muhteremin!..

Bir emekli askerle, Gazi Paşa'nın tıpkı benim gibi dişi ağrıdığında kıvrandığını, dişine dolgu yaptırırken benim gibi korktuğunu, zaman zaman bazı konularda çaresiz kaldığını, üzüldüğünü; uykusu geldiğinde esnediğini, bağırsakları bozulduğunda tuvalette bazı sesler çıkardığını… Sevdiğini… nefret ettiğini… söyleyince, sinirlenerek; terbiyesiz, hain, alçak kelimelerini peş peşe makinalı tüfek mermileri gibi yüzüme alabora etti ve senin gibileri Taksim'de sallandırmak gerekir, Taksim'de diye bağıra bağıra uzaklaştı, gitti…

Şimdi aklı başında olan herkese soruyorum, ben bir tarihçi olarak ne yapayım?

Birileri tarihî şahsiyetleri kutsuyor, birileri aşağılıyor…

Bir kesim tabu haline getiriyor, bir kısmı da yerin dibine batırıyor…

Abdülhamid'i bir devlet adamı, bir siyasetçi, iyi yaptığı şeyler yanında, yanlış yaptığı veya eksik yaptığı, hatta beceremediği şeyleri anlatırsan, Ulu Hakancıların, oklarına hedef oluyorsun…

Gazi Paşa'yı bir devlet adamı, bir siyasetçi; iyi yaptığı şeyler yanında, yanlış veya eksik şeyler de yaptığını söylediğinde de, bu sefer Atatürkçü Esnafının oklarının hedefi oluyorsun…

Hadi, gel de çık işin içinden!..

Birçok tarihçi bu nedenle susuyor, bu nedenle gerçekleri yazmıyor… Suya sabuna dokunmayan kulvarlarda kulaç atma kurnazlığına yatıyor.

Bu konuda daha birçok şey yazılabilir. Ancak lafı daha fazla uzatmamak için tarihin sağlıklı ve doğru anlaşılabilmesi için bazı başlıkları burada vermekle yetineyim.

- *Tarihi yapanlar da insandır; tıpkı benim gibi, senin gibi insandırlar. Onların da hırsları, zaafları, amaçları, hedefleri vardır. Bu insanların hiçbirini kutsal bir zırhla sarmalamamak lazımdır.*
- *Her olayı kendi şartları, kendi zemini ve döneminin psikolojisi ve algısıyla değerlendirmek lazımdır.*
- *Taşıdığımız ideolojik, dinî, mezhebî, etnik… hiçbir özelliğimizi gözlüğümüzün camı haline getirerek, tarihî olaylara bakmamalıyız… Kendi elbiselerimizi tarihî şahsiyetlere giydirmemeliyiz!*
- *Futbol takımının fanatik taraftarının halet-i ruhiyyesiyle tarihçiliğe soyunmamalıyız… Bu halet-i ruhiyye ile tarih okuyucusu da olmamalıyız!*

6. Araştırma Konumuzun Sınırları

Bu çalışmanın sınırları, kısaca Cumhuriyet Dönemi Tek Parti İktidarı devridir. Okuyucunun konuyu sağlıklı anlayabilmesi için, imparatorluğun dağılma sürecinden başladık. 1950 Demokrat Parti'nin iktidarı devralmasıyla sonuçlandırdık.

Bu çalışma, klasik bir Cumhuriyet Tarihi çalışması değildir. Cumhuriyet dönemini örneğin eğitim, sanayi, ziraat, sağlık, finans, bayındırlık, ulaşım, haberleşme, dış politika… Kısaca bir devletin kurumsal anlamda inşa, gelişme sürecinde hiçbir konuyu mevzu bahis etmedik!..

Sadece ve sadece, millî irade açısından *"Osmanlı Dönemi'nde Türk Milleti tebaydı, kuldu… Babadan oğla geçen,*

padişahın ağzından çıkan her şeyin kanun olduğu, istediğini asıp-kesen bir yapının yıkıldığı… Kısaca halkın esaretten kurtarıldığı, özgürleştirildiği bir sisteme, Cumhuriyet'e geçildiği… Bu Cumhuriyet'in Atatürk tarafından kurulduğu, halkın bu sistemde kendi yöneticilerini kendilerinin özgür iradesiyle seçtiğini, başarılı bulmadıklarını değiştirebildiğini… Kısaca kulluktan kurtulup, insan olduklarının farkına vardıklarını…" ezberinin hamasi laflarla süslenerek, sarmalanarak yeni yetişen nesillerin şuur altına zerkedilen bu resmî ve ideolojik operasyonun gerçek yüzünü *Bidon* kafalıların, gözlerindeki gözlüğü çıkartarak, çıplak gözle gerçeği görmelerini sağlamak!

Bu nedenle ağırlıklı olarak, siyasal sistem, Parlamento ve Seçimler üzerinde durulmuştur.

Vatandaşın nasıl *katakulliye* getirildiği anlatılmıştır.

Bu dönemin baş aktörü *Gazi Paşa*'dır.

Bu nedenle Gazi Paşa'nın yaptıklarında motor güç olarak fonksiyonel bir rol oynayan zekası, kabiliyeti ve egosu analiz edilmiş, sistemin ruhunu barındıran merkez tabir edebileceğimiz *"Atatürk Kültü"nün* niçin ve nasıl oluşturulduğu, bu kült üzerinden siyasal sistemin nasıl dizayn edildiği işlenmiştir.

40 yıllık meslek hayatım, birikimim önüme şu gerçeği koydu: *Gazi Paşa'nın Egosu ve oluşturulan Atatürk Kültü anlaşılmadan, Cumhuriyet'in ne kuruluşu, ne de Tek Parti döneminde yapılanlar anlaşılabilir.*

Bunu şöyle açıklayalım, herhangi bir rahatsızlığınızdan dolayı doktora gidiyorsunuz. Doktor muayenesini yapar, tahlillerini yapar, sonra hastalık hakkında sorular sorar… İhtiyaç duyuyorsa, ailede, baba-annede, yakın akrabalarda bu hastalığın

olup olmadığını (mesela şeker, tansiyon, ruhsal sıkıntılar vb.) da sorar. Konuyu biraz daha ileri götürelim. Ruhî sıkıntı çeken bir insanı dinleyene psikiyatrist, hemen hastanın çocukluk ve gençliğine gider, o dönemlerini irdeler… Hasta bir-iki yıldır bu haller oluyor dese de psikiyatrist, iki yıl öncesinden başlayarak, tâ çocukluğuna kadar iner…

Şimdi bu hasta-doktor örneği ışığında soralım: Tarihi yapanların ruh halleri, kafa yapıları, ruh dünyalarında uğradıkları travmaların, yetişme tarzlarının, aldıkları eğitimlerin, etkilendikleri fikir, kişi ve olayların, ruh ve karakter, kişilik, davranış ve düşünüşleri üzerinde bir etkileri olamaz denilebilir mi?

Bunun cevabı, hayırdır!

Çünkü insan canlı ve sosyal bir varlıktır. Etkilenmeye açıktır. Bir aşk ihaneti yüzünden, tüm karşı cinslerine güvenmeyen insanlara, bir kişiden yediği kazık yüzünden, hiç görmediği kazık yediği o kişinin mensup olduğu şehirden olan herkese karşı soğuk olan insanlara hepimiz şahit olmuşuzdur.

Örnekleri çoğaltmak mümkün, ama yeterli zannediyorum. Şimdi şu soruların cevaplarını arayalım.

Peki, Cumhuriyeti kuran kadroların, başta da Gazi Paşa'nın ruh dünyasını, yetişme tarzını, etkilendiği olayları, şahısları, fikirleri… hiç hesaba katıyor muyuz yaptıkları devrimleri ve icraatları incelerken?

Lâik-atak Kemâlist müminler, hemen haşa çekip, bu beşerî travma ve etkilenmelerden Gazi Paşa'nın münezzeh olduğunu bağıra-çağıra ifade etseler de, sevgili okuyucu sen bunları ciddiye alma!..

Gazi Paşa ve arkadaşlarının yetiştiği ortamın sosyo-kültürel, sosyo-politik ve sosyo-ekonomik yapısını bir düşünün:

Cahil, eğitimsiz, aç, perişan, pejmürde bir halk… Yol yok, su yok, hastane yok, ilaç yok… Perişan bir toplum…

Bu kadronun çoğu Avrupa'nın o mamur beldelerini görmüş, düzeni, hukukun sosyal hayattaki hakimiyetini, halkın rahat, müreffeh yaşantısını, mutlu ve huzurlu, yarına güvenle bakan yönlerini… hep hatırlamışlar, ruhlarının şuur altlarına nakşetmişlerdi.

Onlara benzemek, Batı toplumu gibi bir toplum düşlemek, gündüz hayallerini, gece rüyalarını süslüyordu eminim.

Gazi Paşa'nın, Türk Milleti'ni *"muasır medeniyetin üzerine çıkarma"* ideali, bu geri kalmış toplumun içinde, etkisinde oluşmuş olmalıdır diye düşünüyorum.

Bundan dolayı toplumu dönüştürme amelesine her açıdan başlamayı kaçınılmaz görüyordu.

Bu nedenle toplumun tüm hayat tarzına müdahale ederek, Batı'yla entegre etme işine kalkıştı. Günlük hayatına kadar, toplumun yemek yemesinden türküsüne, giyiminden-kuşamına, inancından-örf adet ve anlayışına, dilinden-yazısına, inancından-tarihine kadar…

Her şeye, evet her şeye kadar müdahale etti ve bu müdahalelerini *devrim* diye adlandırdı.

Üstelik bunları; düşünmeden, taşınmadan, hesabını kitabını yapmadan yaptı.

Örneğin, bir şapka fabrikası kurmadan, şapka devrimini aniden başlatması… Ne oldu, hırsız ithalatçılara ve Hakko (Vakko)'lara gün doğdu. Ederinden 100 kat pahalıya satılan şapkaları, bırakın parasız-pulsuz halkın, maaşlı memurların bile alamaması sonucunda, devlet bankasından memurlar için *"Şapka Kredisi"* çıkarıldı.

Ülkenin ekonomisi, daha doğrusu olmayan ekonomisi, bu yüzden bir kat daha dibe vurdu… Bunu devrimlerin çağdaşlık açısından yorumlanması ve aciliyet kesbetmesi tıraşıyla izah ede ede, ülkede gülmekten telef olan kargaların sonunu getirdiniz, hepsi devrim şehidi oldu!..

Bir plan dahilinde, belirli bir zaman sürecine yayarak, önce bir fabrika kursanız, imalatı kendiniz yapsanız, halka da ucuza şapka satsaydınız, bu görüntü çağdaşlığını *"moda"* algısıyla topluma kabul ettirseydiniz, olmaz mıydı?..

Hem de bal gibi olurdu… Hiçbir sıkıntı da doğmazdı… Hem de ekonominiz bir adım olumluya doğru ivme kazanırdı!..

Ama hayır, bu gece aklıma geldi, derhal olsun!..

Karşı çıkanlar, tepki gösterenler ne olacak!..

İstiklâl Mahkemeleri derhal harekete geçsin, darağaçları kurulsun!..

Beş sene önce bu konuda bir risale yazan yobaz da dahil!.. Darağacı!..

Efendim, Rize'de nümayiş yapmışlar!..

Karadeniz'de bulunan savaş gemimiz hemen Rize'yi denizden bombardımana tutsun!..

Ey lâik-atak dostlar, bu muhteşem devrimin ilan, uygulama yöntemini nasıl izah edersiniz?..

Hiç kimse zırva bulma zahmetine katlanmasın, o hastalıklı beynini yormasın!..

Bu yöntem sadece ve sadece halet-i ruhiyye ile izah edilebilir… Rahmetli Ayhan Songar hocanın öğrencisi olmadım ama, alaylı olarak 40 yıldır gözlemlerle, insan davranışlarını analiz etmekle uğraşıyorum!..

Ne ulan Atatürk'e deli mi diyorsun?..

Haşa ulan, haşa öküz lâik-atak!.. Kitabı okuyunca Gazi Paşa'nın ne kadar zeki bir insan olduğunu benden öğreneceksin!..

Neyse, bu hamur daha çok su götürür, bu nedenle burada keseyim kesmesine de Gazi Paşa'nın aynasının aksini de bir örnekle anlatayım da, fotoğraf tamamlansın.

Gazi Paşa, bu şapka meselesinden hiç kimseye bahsetmemişti…

Bir sabah kalktığı gibi Kastamonu'ya hareket etti ve orada kendisini karşılamaya gelen halkın huzuruna çıktı, elinde tuttuğu şapkayı kalabalığa göstererek; bu nedir, biliyor musunuz?.. Kalabalıktan ses çıkmayınca, cevabını da kendisi verdi: Buna şapka derler, şapka!..

Medeniyetin simgesidir yolu nutkuyla şapkayı tanıttı ve artık bu günden itibaren fes, sarık, puşu… gibi başörtülerin kullanılmayacağını herkesin şapka kullanacağını ilan etti.

Ankara bürokrasisi dahil, hiç kimsenin haberi yoktu…

Gazi Paşa sürpriz yapmıştı…

Gazi Paşa'nın bu devrimini haber alan gazeteci Hikmet Şevki, Ulus'ta bir Gayr-i Müslim dükkânından bir fötr şapka alır, başına geçirir ve Büyük Millet Meclisi'nin (Eski Meclis Binası) bulunduğu caddede salına salına aşağı doğru yürümektedir. O sırada da İstiklâl Mahkemesi Başkanı, Meclis'ten çıkar ve yürürken bu gazeteciye rastlar. Günahsız insan asmaktan ruh sağlığı iyice bozulan Kel Ali (Çetinkaya), bu gazeteciyi başında şapkayla görünce çıldırır, avazı çıktığı kadar *"ne ulan bu gavur serpuşu!.."* diye bağırarak tekme-tokat adama girişir. Yorulana kadar adamı yerde tekmeler, hırsını alamaz, şapkasını ayaklarının altında ezer ve çöpe atar… Hakkında resmî işlem yapmak için de Meclis'teki maka-

mına döner… Buradaki personele de karşılaştığı olayı anlatmaktan geri durmaz. Personelden biri Gazi Paşa'nın Kastamonu'da Şapka Devrimi'ni ilan ettiğini, şu anda yolda olduğunu ve birazdan Ankara Garı'na varacağını, tüm bunları radyodan dinlediğini söyleyince, Kel Ali apışıp kalır. Biraz kendini toparlayınca, personelden birine şapkayı attığı çöpü tarif eder… Personelin çöpten alıp geldiği şapkayı başına vurarak, Ankara Garı'na koşar!..

Ankara'nın üst bürokrasisinin de halet-i ruhiyyesi buydu, sevgili okuyucu.

Bu iki örnek bile, Cumhuriyeti kuran kadronun halet-i ruhiyyelerini bilmeden, o gün yaptıklarını sadece ve de üstelik kendileri tarafından düzenlenen resmî belgelere bakarak, izah ederseniz, gerçeği ifade edemezsiniz!..

Millî Mücadelenin A-kadrosunun Kazım Karabekirlerin, Rauf Orbayların, Refet Belelerin, Ali Fuat Cebesoyların, Adnan Adıvarların… tasfiye edilişlerini, Gazi Paşa'nın Egosu'nu ve halet-i ruhiyyesini görmeden, *"haindiler, Saltanatçı idiler, Hilafetçi idiler, devrimlere karşı idiler, hatta Cumhuriyete karşı idiler…"* gibi ucuz, basit, kargaları gülmekten çatlatan saçmalıklarla izah ederseniz, olmaz, olamaz, olabilemez lâik-atak kardeş!..

Sen de bunları savunmak ve Bidon artıklarını susturmak için, Atatürk koruma kanununa sığınırsın mecburen!..

Elinden başka bir şey gelmez, senin de işin zor gerçekten!..

Gazi Paşa'nın ruh dünyası ve Egosu, tamamen bu geri kalmış toplumu değiştirmeye kilitlenmişti. Bunu, tartışmanın, konuşmanın bile gereksiz olduğuna inanıyordu. Bu nedenle hızlı bir şekilde hareket etmeyi, gerekirse zor kul-

lanmak dahil, her çare ve yönteme baş vurmayı, bu yolda meşru görüyordu.

Ayak bağı olacak, amalı cümlelerle bu konularda fikir beyan edecek hiç kimseye tahammül edemezdi. Düşündüğü ve söylediği her şey kanun olacak ve devlet bürokrasisi bunları en hızlı şekilde, tavizsizce hayata geçirecekti…

Böyle düşünüyordu ve doğru yol ve yöntemin bu olacağına inanıyordu.

Bu nedenle Milli Mücadelenin A-Kadrosunu tasfiye etti. Yoksa onların hiç biri ne Hilafetçi idi, ne Saltanatçı idi, ne dinci idi… Hepsinin de dünya görüşü Gazi Paşa ile aynıydı. Hepsi şahsiyet sahibi, vatanperver ve milliyetçi idiler. Hiçbiri de Gazi Paşa'ya rakip değillerdi. Onu seviyor, sayıyor ve rakipsiz birinci adam kabul ediyorlardı.

Ancak bu vatanı beraber kurtarmışlardı. Yapılacak şeylerin kendileriyle müzakere edilmesini ve ülkeyi beraber yönetmek istiyorlardı.

Kısaca takım oyunu taraftarıydılar!..

Gazi Paşa ise tek adam olmak, bütün iplerin kendi elinde olmasını, her şeyi kendisinin düşünüp, kendisinin karar vermesini, hiç kimsenin bu şeyi hakkettim, hakkımdır… duygusuna kapılmamasını, kendisinin lütuf ve ihsanıyla bu şeye kavuştuklarına inanmalarını istiyordu.

Kısaca, Halık ve Rezzak olmak istiyordu!

Bu nedenle etrafında şahsiyetli, onurlu, yeri geldiğinde dik duran adam istemiyordu.

Bu nedenle, etrafına işleri yürütecek, kabiliyetli ancak şahsiyetsiz insanları topluyordu. Kendi tabiriyle, p… p… takımını!..

Bu nedenle İstiklâl Mahkemelerini işletti,

Bu nedenle Takrir-i Sükûn kanununu çıkarttı ve canı istediği gibi uygulattı.

Bu nedenle hukuk-mukuk tanımadı.

Bu nedenle medyaya sansür uyguladı.

Bu nedenle yabancı gazetelerin ülkeye girmesini yasakladı.

Bu nedenle birçok provokasyona ışık yaktı …

Bu nedenle 1938 yılına kadar seçim yaptırmadı; seçim adı altında bizzat kendisinin tespit ettiği milletvekili listelerini, yine bizzat kendisinin tespit ettiği ikinci seçmenler denen, parti mensubu delegelere onaylattı.

Bu nedenle, tayinle oluşturduğu Büyük Millet Meclisi'ni bir gazetecinin sorusu üzerine *"Kız Gibi Meclis"* sıfatıyla tarif etti.

Bu nedenle Başbakanı *Özel Kalem Müdürü*, Bakanları sekreterya gibi kullandı.

… … … …

Gazi Paşa'nın bu Egosu o kadar güçlüydü ki, *"Atatürk Kültü"nün* halkça da benimsenmesi ve nesilden nesile de aktarılarak devam ettirilmesi için;

Eğitim ve Öğretimin amaç ve hedefi, bilimsel çalışma ve bunun temin edeceği kalkınma ve refahtan çok, Cumhuriyeti koruma, kollama ve yaşatma (yani, kendi kültünü koruma, kollama ve yaşatma) üzerine kodlandı, programlandı.

Cumhuriyet edebiyatı bu konulara yönlendirildi.

Görseller (heykel, resim, isimlendirme … v.s.) hep bu gayeye yönelik dizayn edildi.

Millî Bayramlar ve Kurtuluş Günleri, hep bu düşünceye hizmet için icad edildi.

Yurtiçi gezileri hep bu kültün fidanının büyümesi için su vazifesi gördü.

Evet dostlar, tarih nasıl anlaşılmalı, tarihî olaylara nasıl yaklaşılmalı, tarihî kahramanlara nasıl bakılmalı?.. Bunlar ve bunlara benzer konularda aspirin miktarınca da olsa izahatta bulunduk!..

Tarihi yapan aktörlerden hiçbirine ne düşmanlığımız var, ne de dostluğumuz! Bir Fransız olarak gökyüzünden olaylara bakıyorum. Aktörler ve figüranlara takılmıyorum. *Derdim, yapımcı, yönetmen ve senaristin hedef, gaye ve amacını anlamaya çalışmak, tespit etmek ve okuyucunun da gözündeki ideoloji, dinî, mezhebî, etnik… kirleriyle kirlenmiş gözlüğünü çıkarttırıp, olaylara çıplak gözle bakmasını sağlamak ve tabi, fotoğrafın tamamını görmesini kolaylaştırmak!..*

Bir kez daha hatırlatmak istiyorum, hedef kitlem akademik camia değil, hedefim yaklaşık iki asırdır aşağılanan, itibarsızlaştırılan Bidon kafalı, karnını kaşıyan ayılar diye horlanan sokaktaki kardeşlerim, evlatlarımdır. Kullandığım anlatım tarzı, üslubu, kurgular ve argo kelime ve deyimler de bu kitle konuyu rahat anlasınlar diye tercih edilmiştir!

Neyse, yeter!..

Çok uzadı bu Takdim yazısı biliyorum.

Bu takdim kitabın anahtarı sayılır.

Bu anahtar her sayfayı okuduğunuzda, hatırınızda olsun!..

Sağlıklı bir akıl ve sağlıklı bir halet-i ruhiyye ile, gözlükleri çıkarıp, çıplak gözle bu kitabı okumanız dileğiyle!

Prof. Dr. Mehmet ÇELİK

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN KURULUŞU VE MEŞRUT DİKTATÖRLÜK SİSTEMİNİN İNŞASI

PROF. DR.

MEHMET ÇELİK

Cumhuriyetin Tozlu Sayfaları

Bu kitapta yer alan şahısların hiçbirisi dostum da değil, düşmanım da değil... Mevki ve makamları ne olursa olsun, kalbimde o insanlar için ne müsbet, ne de menfi bir duygu beslerim. Tek derdim, o insanların yaptıklarını, söylediklerini... kısaca fotoğrafın tamamını görmek ve okuyucuların gözlerine takılan yanıltıcı gözlükleri çıkarttırıp, çıplak gözle hadiseleri doğru değerlendirmelerine yardımcı olmak!

Bu nedenle bazı olayların okuyucu tarafından "işin aslının, esasının doğru anlaşılması" açısından, yer yer kurgulara da yer verilmiştir. Bu kurgulardan hareketle bu tarihî bir romandır demek de, sağlıklı bir yaklaşım değildir.

Bir kez daha hatırlatayım, bu çalışma; yakın tarihin olaylarının ve kahramanlarının yaptıklarının doğru anlaşılmasını sağlamak gayesiyle yapılmıştır.

www.hayatyayinlari.com

9 786051 511597

twitter.com/hayatyayinlari
facebook.com/hayatyayinlari
Instagram.com/hayatyayinlari